

ZAKON O PREKOGRANIČNIM ENERGETSKIM INFRASTRUKTURNIM PROJEKTIMA

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

1. Ovim zakonom uređuju se postupak, uslovi i način realizacije prekograničnih energetske infrastrukturnih projekata od posebnog značaja za Crnu Goru, prekogranična raspodjela troškova i podsticaji koji se dodjeljuju za ove projekte, kao i druga pitanja od značaja za realizaciju ovih projekata.
2. Projekti od posebnog značaja za Crnu Goru, u smislu ovog zakona, jesu projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za energetske zajednicu i/ili na Listi projekata od uzajamnog interesa koji utiču na sveukupni razvoj Crne Gore, regionalno i međunarodno povezivanje i uticaj, energetske sigurnost, tržišnu i sistemsku integraciju, konkurenciju i pristupačnost cijena energije, uključujući doprinos ublažavanju klimatskih promjena, postizanju energetske i klimatske ciljeva, kao i klimatske neutralnosti.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 2

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sledeća značenja:

- 1) **država članica** je država članica Evropske unije;
- 2) **energetska infrastruktura** je svaki objekat ili oprema koji je dio energetske sistema Crne Gore ili povezuje taj sistem s drugim energetske sistemima, a nalazi se unutar Energetske zajednice ili Evropske unije;

- 3) **Energetska zajednica** je regionalna međunarodna organizacija osnovana Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice iz 2005. godine;
- 4) **klimatska adaptacija** je proces kojim se obezbjeđuje da se otpornost energetske infrastrukture na moguće negativne učinke klimatskih promjena postiže kroz procjenu osjetljivosti na klimatske promjene i rizike, uključujući i primjenu odgovarajućih mjera prilagođavanja;
- 5) **konkurentni projekti su** projekti koji se u potpunosti ili djelimično odnose na isti utvrđeni infrastrukturni nedostatak ili regionalnu infrastrukturnu potrebu;
- 6) **nacionalno regulatorno tijelo** je Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija);
- 7) **nadležni organ** je državni organ, organ državne uprave, državna agencija, javna ustanova, drugi organ ili organizacija koja je, prema nacionalnom zakonodavstvu, nadležna za izdavanje različitih dozvola i odobrenja u vezi sa planiranjem, projektovanjem i izgradnjom energetske infrastrukture;
- 8) **nadležno nacionalno regulatorno tijelo** je nadležno regulatorno tijelo ugovornih strana i/ili država članica koje su domaćin projekta i/ili na koje projekat ima značajan pozitivan uticaj;
- 9) **nosilac projekta** je:
  - a) operator prenosnog sistema (u daljem tekstu: OPS), operator distributivnog sistema (u daljem tekstu: ODS) ili drugi operator ili investitor koji realizuje projekat od interesa za Energetsku zajednicu ili projekat od zajedničkog interesa, ili
  - b) pravno lice, u slučaju više od jednog OPS, ODS, drugog operatera ili investitora, ili bilo koje njihove grupe, koje je ugovorom ovlašćeno da prihvati pravne obaveze i finansijsku odgovornost u ime strana konkretnog ugovora.
- 10) **pametna elektroenergetska mreža** je elektroenergetska mreža koja omogućava ekonomsku integraciju i aktivnu kontrolu ponašanja i djelovanja svih priključenih korisnika, uključujući proizvođače, potrošače i kupce-proizvođače, kako bi se obezbijedio ekonomski efikasan i održiv elektroenergetski sistem sa niskim gubicima i visokim stepenom integracije obnovljivih izvora, sigurnosti snabdijevanja i bezbjednosti, i u kojoj mrežni operator može digitalno pratiti aktivnosti priključenih korisnika te informacione i komunikacione tehnologije za komunikaciju sa povezanim

mrežnim operatorima, proizvođačima, objektima za skladištenje energije, kao i potrošačima ili kupcima-proizvođačima, u cilju prenosa i distribucije električne energije na održiv, isplativ i bezbjedan način.

- 11) **projekat** od uzajamnog interesa je projekat koji Evropska unija promoviše u saradnji sa Crnom Gorom, na osnovu pisama podrške Vladi Crne Gore ili drugih neobavezujućih sporazuma, a koji se nalazi na Listi projekata od zajedničkog interesa;
- 12) **projekat** je jedan ili više vodova, cjevovoda, objekata, opreme ili instalacija koji pripadaju, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima, jednoj od kategorija energetske infrastrukture;
- 13) **projekat od interesa za Energetsku zajednicu** (u daljem tekstu PECl) je projekat neophodan za implementaciju energetske infrastrukture, a koji se nalazi na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu.
- 14) Projekat od zajedničkog interesa (u daljem tekstu PMI) je projekat koji promoviše Evropska unija (u daljem tekstu EU) u saradnji sa Crnom Gorom na osnovu pisama podrške Vladi ili drugih neobavezujućih sporazuma država kod kojih postoji uzajamni interesa koji se nalazi na PMI listi.
- 15) **puštanje u rad** je proces puštanja projekta u funkciju nakon što je izgrađen;
- 16) **radovi su** su kupovina, nabavka i upotreba sastavnih djelova, sistema i usluga, uključujući softver, izradu nacрта, prenamjena, izvođenje građevinskih radova i montažu u okviru projekta, prihvatanje tehničkih uslova montaže i početak sprovođenja projekta;
- 17) **studije** su aktivnosti u vezi analize i pripreme sprovođenja projekta (pripremne studije, studije izvodljivosti, evaluacione studije, studije ispitivanja i studije validacije i slično), uključujući softver, i sve ostale mjere tehničke podrške, kao i prethodne aktivnosti definisanja i razvoja projekta i odlučivanja o njegovom finansiranju (obilazak pomenutih lokacija i priprema finansijskog paketa);
- 18) **sveobuhvatna odluka** je skup odluka nadležnog organa, ne uključujući sudove, koje su koordinisane od strane Savjeta za energetske projekte, kojima se određuje ima li nosilac projekta ovlaštenje za izgradnju energetske infrastrukture radi realizacije projekta od interesa za Energetsku zajednicu ili projekta od zajedničkog interesa, time što mu se omogućuje započinjanje ili ugovaranje i započinjanje potrebnih građevinskih radova („faza

spremnosti”), ne dovodeći u pitanje nijednu odluku donešenu u kontekstu upravnog žalbenog postupka;

- 19) **ugovorna strana** je strana ugovornica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice;
- 20) **pametna gasna mreža** je gasna mreža koja primjenjuje, u skladu s potrebama potrošača i zahtjevima u pogledu kvalitete gasa, digitalna i inovativna rješenja za ekonomsko efikasnu integraciju niskougljeničnih, a posebno gasova iz obnovljivih izvora, u cilju smanjenja ugljeničnog otiska povezane potrošnje gasa, povećanje udjela obnovljivih i niskougljeničnih gasova, kao i povezivanje sa drugim energetske nosiocima i sektorima, uključujući neophodne fizičke nadogradnje neophodne za funkcionisanje integracijske opreme i instalacija niskougljeničnih i posebno obnovljivih gasova;
- 21) **namjenska vodonična** infrastruktura je infrastruktura spremna za stacioniranje čistog vodonika bez potrebe za dodatnim adaptacijama, uključujući mreže gasovoda ili skladišne kapacitete koji su novoizgrađeni.
- 22) **Lista projekata od interesa za Energetsku zajednicu** je lista u kojoj su uključeni projekti od interesa za Energetsku zajednicu, a koju odobrava Ministarski savjet Energetske zajednice.
- 23) **Lista projekata od uzajamnog interesa** je lista u kojoj su uključeni projekti od uzajamnog interesa, a koji odobrava Evropska komisija.
- 24) **Uputstvo o procedurama** je pravno neobavezujuće uputstvo koje se odnosi na postupak donošenja dozvola za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekte od uzajamnog interesa, koje Savjet za energetske projekte usvaja, vrši izmjene i dopune.

-

Dužnost saradnje

Član 4

1. Crna Gora je dužna da sarađuje sa jednom ili više ugovornih strana i/ili država članica prilikom realizacije projekata od zajedničkog interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa.

2. Dužnost saradnje se može isključiti ili ograničiti u uslovima koji ne obezbjeđuju uzajamnost.

Savjesnost i poštenje

Član 5

1. Crna Gora je dužna da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja.
2. Načelo savjesnosti i poštenja se može isključiti ili ograničiti u uslovima koji ne obezbjeđuju uzajamnost.

Dužna pažnja

Član 6

Crna Gora je dužna da postupaju sa povećanom pažnjom prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).

Dužnost ispunjenja preuzetih obaveza

Član 7

1. Crna Gora je dužna da izvrši svoju obavezu i odgovorne su za njeno ispunjenje.
2. Obaveza se može ugasiti samo saglasnošću volja Crne Gore, jedne ili više ugovornih strana i jedne ili više država članica.

Zabrana prouzrokovanja štete

Član 8

1. Crna Gora je dužna da se uzdrži od postupka kojim se može drugom prouzrokovati šteta.

2. Crna Gora je dužna da se uzdrži od postupka kojim bi se otežalo izvršenje obaveze druge strane.

Preovlađujući javni interes

Član 9

1. Projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Listi projekata od uzajamnog interesa koji se realizuju na teritoriji Crne Gore i jedne ili više ugovornih strana i/ ili država članica smatraju se, za potrebe svake odluke donešene u postupku donošenja odluka, neophodnim iz perspektive energetske i klimatske politike, ne dovodeći u pitanje tačnu lokaciju, rutu ili tehnologiju projekta.

2. Projekti iz stava 1 ovog člana smatraju se projektima od javnog interesa, odnosno mogu se smatrati projektima koji imaju preovlađujući javni interes iz perspektive energetske politike i zaštite životne sredine.

Načelo efikasnosti

Član 10

1. Svi postupci koji se sprovode u skladu sa odredbama ovog zakona smatraju se hitnim i svi nadležni organi, uključujući i nosioca projekta, dužni su da bez odlaganja izdaju akte iz svoje nadležnosti, ali tako da se pravilno i potpuno utvrde sve činjenice i okolnosti bitne za realizaciju projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa.

2. Za potrebe realizacije projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa, nadležni organ za poslove zaštite životne sredine je dužan da procijeni i utvrdi primjenjive mjere za pojednostavljenje postupka procjene uticaja na životnu sredinu, u skladu sa važećim propisima o zaštiti životne sredine.

3. O predlogu za eksproprijaciju, organ uprave nadležan za poslove katastra rješava po pravilima skraćenog upravnog postupka.
4. Svi postupci rješavanja sporova i pravna sredstva u vezi sa projektima od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projektima od uzajamnog interesa smatraće se hitnim.

Primjena pravila na druge projekte

Član 11

Odredbe ovog zakona koje se odnose na efikasnost realizacije projekata, primjenjuju se i na projekte koji se nalaze na Jedinствenoj listi prioriternih infrastrukturnih projekata i druge strateške energetske projekte koje utvrđuje Vlada Crne Gore.

Izuzeci od primjene

Član 12

Ovaj Zakon ne primjenjuje se na projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji:

- 1) su na osnovu potvrđenog međunarodnog ugovora započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona, i
- 2) koji se realizuju u uslovima koji ne obezbjeđuju uzajamnost, pod uslovom da Vlada Crne Gore donese takvu odluku, uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta za energetske projekte.

Primjena drugih propisa

Član 13

Na pitanja koja se odnose na prekogranične energetske infrastrukturne projekte koja nijesu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje

način obavljanja energetske djelatnosti i zakona kojim se uređuje prekogranična razmjena električne energije i prirodnog gasa.

II PROJEKTI OD INTERESA ZA ENERGETSKU ZAJEDNICU I PROJEKTI OD UZAJAMNOG INTERESA

Grupe za projekte

Član 14

1. Organ državne uprave nadležan za poslove energetike, Agencija i OPS dužni su da predlože članove Grupa koju osniva Energetska zajednica za izbor projekata od interesa za Energetsku zajednicu (u daljem tekstu: Grupa).
2. Organ državne uprave nadležan za poslove energetike, Agencija i OPS učestvuju, po pozivu, na saslušanjima, konsultacijama i drugim sastancima koje organizuje Grupe Evropske unije za izbor projekata od uzajamnog interesa, po pozivu Grupe.

Odobrenje

Član 15

Da bi se pojedinačni prijedlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu i/ili za projekat od uzajamnog interesa koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore nominovao za preliminarnu Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Listu od uzajamnog interesa, projekat mora biti odobren od strane Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), na prijedlog organa državne uprave nadležnog za poslove energetike.

Planiranje

Član 16

1. Projekti od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekti od uzajamnog interesa koji se odnose na teritoriju Crne Gore ili bitno utiču na energetske sistem Crne Gore moraju biti uključeni u desetogodišnji plan razvoja mreže koji OPS dostavlja Agenciji i u regionalne investicione planove koje razvija OPS zajedno sa drugim OPS u okviru Evropske mreže operatora prenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO-E), i biće im dati najveći mogući prioritet u okviru svakog od tih planova.

2. OPS može uključiti konkurentske PECC projekte, osim projekata koji se odnose na pametne električne mreže, i projekte koji nisu dostigli dovoljan stepen zrelosti za pružanje specifične analize troškova i koristi u relevantnim regionalnim investicionim planovima, nacionalnim desetogodišnji plan razvoja mreže i drugi nacionalni infrastrukturni planovi, prema potrebi, kao projekti koji se razmatraju.

Prioritetne interkonekcije energetske infrastrukture, koridori i oblasti

Član 17

1. Da bi se pojedinačni prijedlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore kandidovao za Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu ili Listu projekata od uzajamnog interesa neophodno je da pripada jednoj ili više od sledećih prioritetnih kategorija transevropske energetske infrastrukture:

- 1) Prioritetni elektroenergetski koridori;
- 2) Mediteranski morski koridor;
- 3) Prioritetne vodonične interkonekcije i elektrolizere;
- 4) Prioritetne tematske oblasti, koje uključuju uvođenje pametnih električnih mreža, prekograničnih mreža ugljen-dioksida i pametnih gasnih mreža.

2. Organ državne uprave nadležan za poslove energetike dužan je da donese Pravilnik, ili drugi podzakonski akt, kojim se bliže definišu prioritetne kategorije transevropske energetske infrastrukture iz stava 1 ovog člana.

Kategorije energetske infrastrukture

Član 18

1. Da bi se pojedinačni prijedlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore kandidovao za Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu neophodno je da pripada jednoj ili više od sledećih kategorija energetske infrastrukture za:

1) električnu energiju:

- a. nadzemni dalekovodi naponskog nivoa 220 kV ili više i podzemni i podmorski energetske kablovi naponskog nivoa od 150 kV ili više;
- b. energetska infrastruktura za omogućavanje prenosa električne energije proizvedene iz ofšor elektrana koje koriste obnovljive izvore energije;
- c. objekti za skladištenje energije koji su povezani direktnim vodom na prenosni sistem 110 kV ili više;
- d. svaku opremu ili instalaciju koja je neophodna da bi sistemi iz tačaka a, b i c funkcionisali sigurno, bezbedno i efikasno, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole na svim naponskim nivoima i trafostanicama;
- e. pametne električne mreže;
- f. ofšor mreže za obnovljivu energiju;

2) pametne gasne mreže opremu ili instalacije koje imaju za cilj da omoguće i olakšaju integraciju većeg broja niskougljeničnih i posebno obnovljivih gasova, uključujući biometan ili vodonik, u gasnu mrežu;

3) vodonik:

- a. cevovodi za transport;
- b. objekti za skladištenje;
- c. objekte za prijem, skladištenje i ponovnu gasifikaciju ili dekompresiju za tečni vodonik ili vodonik;
- d. svaku opremu ili instalaciju koja je neophodna za bezbedno, sigurno i efikasno funkcionisanje sistema vodonika ili za omogućavanje dvosmjernog kapaciteta, uključujući kompresorske stanice;

- e. svaku opremu ili instalaciju koja omogućava upotrebu vodonika ili goriva dobijenih vodonikom u transportnom sektoru;

4) elektrolizu:

a. elektrolizere koji:

- imaju kapacitet od najmanje 50 MW, obezbijeđen od strane jednog elektrolizera ili više elektrolizera koji čine jedan, koordinisani projekat;
- proizvodnja je u skladu sa zahtjevom za uštedu emisija gasova staklene bašte životnog ciklusa od 70% u odnosu na komparator fosilnih goriva od 94 g CO₂ek/MJ; i
- imaju funkciju vezanu za mrežu, posebno u pogledu ukupne fleksibilnosti sistema i ukupne efikasnosti sistema električne energije i vodoničnih mreža;

b. prateću opremu, uključujući cjevovodno povezivanje na mrežu;

5) ugljen-dioksid:

- a. namjenske cjevovode, osim uzvodne mreže cjevovoda, koji se koriste za transport ugljen-dioksida iz više izvora;
- b. fiksni objekti za tečnost, privremeno skladištenje i pretvarače ugljen-dioksida;
- c. površinska postrojenja i postrojenja za ubrizgavanje povezana sa infrastrukturom unutar geološke formacije koja se koristi za trajno geološko skladištenje ugljen-dioksida;
- d. svaku opremu ili instalaciju koja je bitna za ispravno, sigurno i efikasno funkcionisanje predmetnog sistema, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole.

2. Da bi se pojedinačni prijedlog za projekat od uzajamnog interesa koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore kandidovao za Listu projekata od uzajamnog interesa neophodno je da pripada jednoj ili više kategorija energetske infrastrukture za električnu energiju, vodonik i ugljen-dioksid.

3. Organ državne uprave nadležan za poslove energetike dužan je da donese Pravilnik, ili drugi podzakonski akt, kojim se bliže definišu kategorije i uslovi u vezi sa kategorijama energetske infrastrukture u vezi stavova 1 i 2 ovog člana.

III SAVJET ZA ENERGETSKE PROJEKTE

Nadležno nacionalno tijelo

Član 19

Radi sprovođenja odredbi ovog zakona i kordinacije postupaka u vezi sa njegovom primjenom, osniva se Savjet za energetske projekte (u daljem tekstu: Savjet), kao stalno radno tijelo Vlade.

Sastav Savjeta

Član 20

1. Savjet ima predsjednika i šest članova.
2. Predsjednik Savjeta je predsjednik Vlade.
3. Članovi savjeta su:
  - a) ministar nadležan za poslove energetike - član,
  - b) ministar nadležan za poslove ekonomije - član,
  - c) ministar nadležan za poslove finansija - član,
  - d) ministar nadležan za poslove prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine - član,
  - e) ministar nadležan za evropske poslove - član,
  - f) ministar nadležan za poslove turizma, ekologije, održivog razvoja i regionalnog razvoja – član.
4. U odsustvu predsjednika Savjeta, funkciju predsjednika vrši ministar nadležan za poslove energetike.
5. U zavisnosti od konkretnih okolnosti, u sastavu Savjeta, uz saglasnost Vlade, bez prava glasa, mogu se naći i predstavnici drugih državnih organa, organa

lokalne samouprave, međunarodnih tijela ili organa, kao i predstavnici nevladinog sektora ili udruženja građana.

Radne grupe

Član 21

Savjet može, radi stručnosti i efikasnosti, osnivati radne grupe i angažovati eksperte za konkretne projekte.

Odlučivanje

Član 22

Odluke Savjeta donose se većinom glasova, pod uslovom da sjednici Savjeta prisustvuje najmanje dvije trećine članova.

Poslovník

Član 23

1. Savjet donosi Poslovník o radu kojim se uređuje način rada Savjeta, kao i druga pitanja od značaja za rad Savjeta.
2. Na pitanja koja ne budu uređena ovim Poslovníkom primjenjivaće se Poslovník o radu Vlade Crne Gore.

Nadležnosti Savjeta

Član 24

1. Savjet:
  - 1) olakšava i koordinira postupkom donošenja sveobuhvatne odluke, uključujući kordinaciju usvajanja više pojedinačnih pravno obavezujućih odluka, formiranje, prema potrebi, radne grupe u kojoj su zastupljeni svi

- relevantni nadležni organi u vezi izrade i praćenja detaljnog rasporeda postupka donošenja dozvola, određivanje razumnog roka za donošenje pojedinačnih odluka za svaki konkretan slučaj, te smatrati da je drugi nadležni organ donio pojedinačnu odluku u slučaju da je potonji ne donese u roku ili svoje kašnjenje ne može opravdati;
- 2) vrši nadzor u postupku donošenja sveobuhvatne odluke;
  - 3) donosi Poslovník o radu;
  - 4) donosi Uputstvo o procedurama, uključujući izmjene i dopune;
  - 5) odlučuje o načinima učešća javnosti i sprovođenju javne rasprave u skladu sa Uputstvom o procedurama i konsultacijama sa nosiocem projekta;
  - 6) donosi detaljan raspored postupka donošenja odluka u konsultaciji sa nosiocem projekta i drugim nadležnim organima;
  - 7) saraduje sa drugim nadležnim organima, nadležnim organima ugovornih strana Energetske zajednice i država članica Europske Unije, kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, prilikom donošenja zajedničkih odluka i obezbjeđivanja efikasne i efektivne saradnje i komunikacije među sobom, a posebno u cilju razmjene dobrih praksi, uticaja na životnu sredinu i olakšavanja postupka donošenja dozvola;
  - 8) saraduje sa nadležnim vlastima ugovornih strana i/ili država članica, u slučaju zajedničkog projekta koji pripada jednoj od prioritarnih obalskih energetskih koridora, radi imenovanja, za svaki konkretni projekat, jedinstvene kontakt tačke za nosioce projekta, odgovorne za olakšavanje razmjene informacija i ubrzanje postupka donošenja dozvola, kao i za koordinaciju odluka nadležnih vlasti;
  - 9) procenjuje, u saradnji sa nadležnim organima, koje su mjere neophodne da bi se pojednostavile procedure procjene životne sredine i obezbijedila njihova koherentna primjena, te obavještava Sekretarijat Energetske zajednice o rezultatu te procjene.
  - 10) razmatra sve izvještaje, uključujući i druga dokumenta, koje podnosi nosilac projekta ili drugo lice;
  - 11) vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili Poslovníkom.

Delegacija nadležnosti

Član 25

Savjet može delegirati dio svojih nadležnosti državnom organu nadležnom za poslove energetike ili drugom nadležnom organu u slučaju da:

- 1) obavijesti Sekretarijat Energetske zajednice o delegaciji nadležnosti, i da informaciju o tome objavi na službenom sajtu Vlade i državnog organa nadležnog za poslove energetike ili drugog državnog organa;
- 2) jedno tijelo je odgovorno za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekat od zajedničkog interesa, da je ono jedina kontaktna tačka za nosica projekta u izdavanju sveobuhvatne dozvole i da koordinira podnošenja svih relevantnih dokumenata i informacija.

Kontakt

Član 26

Savjet je, preko Ministarstva, jedini kontakt nosiocima projekta u postupku donošenja odluke, osim ako svoja ovlašćenja ne prenese na drugi državni organ.

Dužnosti nosioca projekta

Član 27

Nosilac projekta je dužan da:

- 1) dostavi, u pisanoj formi, obavještenje o projektu Savjetu, uključujući razumno detaljan prikaz projekta;
- 2) stara se o urednosti i potpunosti obavještenja, zahtjeva i drugih dokumenata u skladu sa ovim zakonom;
- 3) obezbjeđuje finansijska sredstva za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekte od uzajamnog interesa;

- 4) izradi plan implementacije projekta od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekte od uzajamnog interesa u skladu sa članom 36 ovog zakona;
- 5) podnese godišnji izvještaj Savjetu do 31. decembra tekuće godine;
- 6) saraduje, u cjelosti, sa Savjetom, Agencijom, organima Energetske zajednice, i svim zainteresovanim stranama;
- 7) izradi i dostavi Savjetu koncept učešća javnosti u skladu sa članom 40 ovog zakona;
- 8) uspostavlja i redovno ažurira relevantnim informacijama posebne internet stranice projekta od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekta od uzajamnog interesa, koje su povezane sa internet stranicama Energetske zajednice i/ili Komisije, uključujući, prema potrebi, i druga sredstva javnog informisanja;
- 9) objavi, u skladu sa tačkom 8, sve relevantne informacije o projektima, uključujući i informaciju o delegaciji nadležnosti iz člana 25 ovog zakona;
- 10) objavi, u skladu sa tačkom 8, razumno detaljan izvještaj o realizaciji javnih konsultacija u vezi sa prihvatanjem ili odbijanjem izloženih mišljenja, uz prikaz izmjena u vezi s lokacijom, trasom ili dizajnom projekta;
- 11) pripremi izvještaj koji sadrži aktivnosti vezane za učešće javnosti prije podnošenja zahtjeva, uključujući aktivnosti sprovedene prije početka postupka donošenja dozvola;
- 12) dostavi Savjetu izvještaje iz tačke 10 i 11;
- 13) obavještava redovno, a najmanje jednom godišnje do puštanja projekta u rad, u slučaju da samostalno ili zajedno sa drugim nosiocima projekta ima obavezu podnošenja zahtjeva za investiranje, sve relevantne nacionalne regulatorne organe o napretku projekta, kao i o identifikaciji troškova i uticaja povezanih s projektom.

Saradnja sa kordinatorom

Član 28

U slučaju da organi Energetske zajednice imenuju kordinatora za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, Agencija, drugi nadležni organi, organi lokalne samouprave, nosioci projekta, uključujući i druga zainteresovana lica, dužni su da sarađuju sa koordinatorima.

IV POSTUPAK

Postupak donošenja dozvola

Član 29

Kada se projekat nađe na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili na Listi projekata od zajedničkog interesa pokreće se postupak donošenja dozvola koji se sastoji od prethodne procedure i glavne procedure, kome prethodi procedura prije postupka donošenja dozvola.

Član 30

Procedura prije postupka donošenja dozvola

1. Nosilac projekta, u pisanoj formi, dostavlja Savjetu obavještenje o projektu uključujući detaljni prikaz projekta.
2. U roku od tri mjeseca od prijema obavještenja, Savjet će prihvatiti ili, ako smatra da projekat nije dovoljno zreo da uđe u postupak donošenja dozvola, pismeno odbiti obavještenje, uključujući i u ime drugih zainteresovanih organa.
3. U slučaju odbijanja obavještenja, Savjet će dati razloge za svoju odluku, uključujući i u ime drugih zainteresovanih organa.

Prethodna procedura

Član 31

1. Od trenutka prihvatanja obavještenja od strane Savjeta, počinje prethodna procedura koja traje do prihvatanja zahtjeva za donošenje sveobuhvatne odluke (u daljem tekstu: zahtjev) koji označava početak postupka donošenja dozvola.
2. U slučaju dvije ili više ugovornih strana i/ili država članica postupak donošenja dozvola počinje teći danom prihvatanja posljednjeg obavještenja od strane odgovarajućeg nadležnog državnog organa.
3. Prethodna procedura obuhvata period od početka postupka donošenja dozvola do trenutka prihvatanja podnijetog zahtjeva od strane Savjeta.
4. Procedura iz stava 3 ovog člana može trajati najduže 24 mjeseca.
5. Savjet je dužan da u najkraćem roku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dostavljanja obavještenja o projektu od strane nosioca projekta, u saradnji sa drugim nadležnim tijelima, a prema potrebi i na temelju prijedloga nosioca projekta, utvrdi obim izvještaja i dokumenata, uključujući i nivo detaljnosti informacija, koje nosilac projekta mora dostaviti u okviru spisa Zahtjeva za donošenje sveobuhvatne odluke.
6. U slučaju potrebe, Savjet će u svoje ime ili ime drugih nadležnih organa zahtijevati od nosioca projekta dostavljanje nedostajućih informacija iz stava 3 ovog člana.
7. Savjet će, u roku od 3 mjeseca od dostavljanja informacije iz stava 6 ovog člana, prihvatiti na razmatranje zahtjev u pisanoj formi ili na digitalnim platformama, čime počinje glavna procedura .
8. Izuzetno, Savjet može tražiti dodatne informacije samo ako je to opravdano novim okolnostima.
9. Savjet je dužan da u saradnji sa drugim nadležnim tijelima i nosiocem projekta, vodeći računa o rezultatima sprovedenih aktivnosti iz stava 3 ovog člana, donese detaljan raspored postupka izdavanja dozvola u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima.
10. Prethodna procedura podrazumijeva pripremu svih izvještaja u vezi zaštite životne sredine od strane nosioca projekta, uključujući, po potrebi, i dokumentaciju za klimatsko prilagođavanje.

11. Nositelj projekta ima obavezu da dokumenta u vezi sa prijavom budu adekvatna i potpuna, i da tokom postupka izdavanja dozvola od Savjeta zatraži mišljenje o tome u što kraćem roku.

Glavna procedura

Član 32

1. Glavna procedura obuhvata period od datuma prihvatanja podnijetog zahtjeva od strane Savjeta do donošenja sveobuhvatne odluke.
2. Procedura iz stava 1 ovog člana može trajati najduže 18 mjeseci.

Rokovi

Član 33

1. Postupak donošenja dozvola ne može trajati duže od 42 mjeseca.
2. U slučaju da Savjet procijeni da postupak donošenja odluka neće biti završen u roku iz stava 1 ovog člana, može, prije njegovog isteka, produžiti rok za najviše 9 mjeseci.
3. U slučaju vanrednih okolnosti rok iz stava 2 ovog člana može se još produžiti.
4. U slučajevima iz stava 2 i 3 ovog člana, Savjet je dužan da obavijesti Grupe iz člana 14 ovog zakona o razlozima kašnjenja.
5. Rokovi utvrđeni u ovom članu neće uticati na obaveze koje proizilaze iz Sporazuma o osnivanju Energetske zajednice i međunarodnog prava, kao ni na upravni spor i pravna sredstva pred sudom ili arbitražom.
6. Crna Gora, jedna ili više ugovornih strana i/ili jedna ili više država članica mogu utvrditi kraće rokove nego što je ovim zakonom određeno, ako iz pojedine odredbe ovog zakona ili iz njenog smisla ne proizlazi što drugo.
7. U slučaju da se određivanje trase ili lokacije u ugovornim stranama i/ili državama članicama, koje se preduzima isključivo za posebne potrebe planiranog projekta, uključujući planiranje specifičnih koridora za mrežnu infrastrukturu, ne može uključiti u postupaku donošenja sveobuhvatne

odluke, odgovarajuća odluka mora biti donijeta u okviru zasebnog roka od šest mjeseci, počevši od datuma podnošenja konačne i potpune dokumentacije od strane nosioca projekta.

8. U slučaju iz stava 7 ovog člana, produženja cijelog postupka izdavanja dozvole iz stava 1, smanjuje se na šest mjeseci, osim u izuzetnim okolnostima.

Važeće studije, dozvole ili odobrenja

Član 34

Savjet je dužan, u postupku donošenja dozvola, uzeti u obzir sve važeće relevantne studije, dozvole ili odobrenja izdata za projekte, te neće tražiti ponavljanje pribavljenih studija, dozvola ili odobrenja.

Uputstvo o procedurama

Član 35

1. Uputstvom o procedurama se propisuje postupak donošenja dozvola, sudjelovanje javnosti, praćenje i realizaciju projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, način saradnje Savjeta sa drugim nadležnim organima, nadležnim organima ugovornih strana i država članica, kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, i ostala pitanja od značaja za realizaciju postupka donošenja dozvola.

3. Uputstvo iz stava 1. ovog člana biće prevedeno i na engleskom jeziku, a samo izuzetno, na drugim jezicima ugovornih strana ili država članica.

Implementacija projekta

Član 36

1. Nosilac projekta izrađuje plan implementacije projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa, uključujući vremenski raspored za:

- 1) studije izvodljivosti i projektne studije, uključujući, u pogledu prilagođavanja klimatskim promjenama, usklađenost sa propisima o zaštiti životne sredine i principom „ne nanošenja značajne štete“;
  - 2) odobrenje Agencije ili drugog nadležnog organa; bilo kog drugog zainteresovanog organa;
  - 3) izgradnju i puštanje u rad;
  - 4) postupak izdavanja dozvole iz člana 29 ovog zakona.
2. OPS, ODS ili drugi operatori dužni su da sarađuju u cilju olakšavanja razvoja projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa na svom području.

Praćenje projekta

Član 37

1. Do 31. decembra tekuće godine, počevši od godine nakon uključivanja projekta na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa, nosilac projekta je dužan da Savjetu dostavi godišnji izvještaj za svaki pojedinačni projekat.
2. Izvještaj iz stava 1 ovog člana mora sadržati pojedinosti o:
  - a) postignutom napretku razvoja, izgradnje i puštanja u rad projekta, posebno u vezi postupka donošenja dozvola i konsultacija, usklađenosti sa zakonodavstvom o zaštiti životne sredine i principom da projekat „ne pravi značajnu štetu“ životnoj sredini i preduzetim mjerama prilagođavanja klimi;
  - b) prema potrebi, kašnjenjima u odnosu na plan implementacije, razloge kašnjenja, kao i druge pojedinosti koje su zadesile;
  - c) prema potrebi, revidiranom planu za prevazilaženje kašnjenja.
3. Do 28. februara tekuće godine nakon godine u kojoj nosilac projekta treba da podnese izvještaj iz stava 1 ovog člana, Savjet podnosi Regulatornom odboru Energetske zajednice, odnosno ACER-u, kao i relevantnoj Grupi izvještaj dopunjen informacijama o napretku i, prema potrebi, o kašnjenjima u realizaciji projekata od

interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa koji se nalaze na njihovom području u vezi sa postupkom donošenja dozvola, kao i o razlozima kašnjenja.

4. Doprinos Savjeta ili drugog nadležnog organa u vezi sa izvještajem iz stava 1 i 2 ovog člana mora biti jasno naznačen kao takav i sastavljen bez modifikacije teksta koji su unijeti od strane nosioca projekta.

6. U slučajevima kada Sekretarijat Energetske zajednice ili ACER zatraže dodatne informacije u vezi sa projektom od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projektom od uzajamnog interesa, Savjet je dužan dostaviti traženu informaciju u roku koji je određen u zahtjevu.

Mjere u slučaju kašnjenja realizacije projekta

Član 38

U slučaju kašnjenja puštanja u rad projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa u odnosu na plan implementacije, izuzev važnih razloga van kontrole nosioca projekta, primjenjuju se sledeće mjere:

- a) nosilac projekta će, u roku od 24 mjeseca od dana puštanja u rad navedenog u planu implementacije, izabrati treću stranu koja će finansirati ili izgraditi cijeli ili dio projekta;
- b) ako treće strana nije izabrana u skladu sa tačkom a), Vlada, u roku od dva mjeseca od isteka roka iz tačke a), imenovati treću stranu za finansiranje ili izgradnju projekta, a nosilac projekta je dužan da je prihvati;
- c) ako kašnjenje u odnosu na dan puštanja u rad iz plana implementacije prelazi 26 mjeseci, Savjet će obavijestiti Sekretarijat Energetske zajednice i/ili Komisiju, koji mogu da raspišu poziv za podnošenje predloga za izgradnju projekta u skladu sa dogovorenim rokom vremena koji je otvoren svakoj trećoj strani koja je sposobna postati nosilac projekta;
- d) kada se primjenjuju mjere iz tačke c) ili d), operator sistema na čijem se području nalazi investicija dužan je da izvršiocima, odnosno investitorima ili

trećoj strani pruži sve informacije potrebne za realizaciju investicije, priključiti nove objekte na prenosnu mrežu ili, prema potrebi, mrežu za distribuciju, uključujući, u granicama mogućeg, najbolje postupanje kako bi se olakšala realizacija investicije, kao i siguran, pouzdan i efikasan rad i održavanje projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Uklanjanje projekta sa Liste

Član 39

1. Projekat gubi sva prava i obaveze u vezi sa statusom projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekta od uzajamnog interesa u slučaju uklanjanja sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.
2. Stav 1 ovog člana ne primjenjuje se na projekte čiju je dokumentaciju zahtjeva prihvatio Savjet na razmatranje.
3. Ovaj član se ne primjenjuje na finansijsku pomoć koja je odobrena projektu prije njegovog uklanjanja sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Učešće javnosti

Član 40

1. Projekti od interesa za Energetsku zajednicu i projekti od uzajamnog interesa koji se realizuju na teritoriji Crne Gore i jedne ili više ugovornih strana i/ ili država članica podliježu obaveznoj javnoj raspravi, uz osiguranje transparentnosti, informisanja i učešća zainteresovane javnosti u svim fazama njihove pripreme, odobravanja i realizacije.
2. Nositelj projekta je dužan da, u roku od 3 mjeseca od početka postupka donošenja dozvola, da izradi i dostavi Savjetu koncept učestvovanja javnosti.

3. Savjet može dati odobrenje ili zahtijevati izmjene ili dopune koncepta iz stava 2 ovog člana u roku od tri mjeseca od prijema koncepta, videći računa o svakom obliku učestvovanja javnosti prije početka postupka donošenja dozvola.

4. Nosilac projekta je dužan, u slučaju da namjerava značajno izmijeniti odobreni koncept iz stava 3 ovog člana, da obavijestiti Savjet, koji, u tom slučaju, može tražiti izmjene ili dopune.

4. Savjet sprovodi najmanje jednu javnu raspravu prije nego što nosilac projekta podnese konačnu dokumentaciju zahtjeva Savjetu.

5. Javna rasprava iz stava 4 ovog člana ne utiče na bilo koju javnu raspravu koja se sprovodi nakon podnošenja zahtjeva za izdavanje saglasnosti za izvođenje radova u skladu sa zakonom kojim se uređuje procjena uticaja na životnu sredinu.

6. Svrha javne rasprave jeste da se zainteresovane strane informišu o projektu u ranoj fazi, i pomoći će da se identifikuje najprikladnija lokacija, trasa ili tehnologija, uključujući, gdje je relevantno, u pogledu adekvatnih razmatranja klimatske adaptacije za projekat, sve uticaje i relevantna pitanja koja treba da se obrađuju u zahtjevu.

5. Sva pitanja u vezi sa učestvovanjem javnosti biće uređena Pravilnikom, ili drugim podzakonskim aktom.

6. Za prekogranične projekte koji uključuju dvije ili više ugovorenih strana i/ili država članica, javne rasprave sprovedene u skladu sa ovim članom biće održane u svakoj od zainteresovanih ugovornih strana i/ili država članica u periodu od najviše dva mjeseca od početka prvih javnih rasprava.

7. Za projekte koji će verovatno imati značajan prekogranični uticaj u jednoj ili više susjednih ugovornih strana i/ili država članica, a koji će vjerovatno imati značajan uticaj na životnu sredinu u drugoj ugovornoj strani i/ili državi članici, ili kada to zatraži ugovorna strana i/ili država članica koja će biti značajno pogođena, te ako je primjenljiva Konvencija iz Espoa, relevantne informacije biće dostupne nadležnim nacionalnim organima susednih ugovornih strana i/ili zainteresovanim državama članicama.

PODSTICAJI I TROŠKOVI

Podsticaji

Član 41

1. Ako se nosilac projekta pri razvoju, radu ili održavanju projekta od zajedničkog interesa i/ili projekta od uzajamnog interesa za koji je nadležna Agencija suočava s rizicima većima od uobičajenih rizika za uporedivi infrastrukturni projekt, ugovorne strane i/ili države članice i nacionalna regulatorna tijela mogu dodijeliti primjerene podsticaje tom projektu u skladu sa pravilima koja regulišu određivanje tarifa.
2. Stav 1 ovog člana ne primjenjuje se u slučaju ako je projekat od zajedničkog interesa i/ili projekat od uzajamnog interesa dobio izuzeće za novu infrastrukturu u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti.
3. U slučaju odluke o dodjeli podsticaja iz stava 1 ovog člana, Agencija uzima u obzir rezultate analize troškova i koristi, a posebno pozitivne vanjske učinke projekta na regionalnom ili nivou Evropske unije.
4. Agencija je dužna analizirati posebne rizike s kojima se suočava nosilac projekta, preduzete mjere ublažavanja rizika i razloge za profil rizika s obzirom na neto pozitivan učinak projekta u poređenju s manje rizičnom alternativom.
5. Prihvatljivi rizici posebno uključuju rizike koji se odnose na nove tehnologije prenosa na kopnu i moru, rizike koji se odnose na nedovoljnu nadoknadu troškova i razvojne rizike.
6. Odluka o dodjeljivanju podsticaja uzima u obzir specifičnu prirodu nastalog rizika i može dati podsticaje koji obuhvataju jednu ili više od sledećih mjera:
  - 1) anticipativno ulaganje;
  - 2) priznavanje efikasno nastalih troškova prije puštanja projekta u rad;
  - 3) obezbjeđivanje dodatnog prinosa na uloženi kapital za projekat;
  - 4) sve druge mjere koje se smatraju potrebnim i primjerenim.

7. Agencija dostavlja Regulatornom odboru Energetske zajednice svoju metodologiju i kriterijume koji se koriste za procjenu ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i većih rizika koje ti projekti predstavljaju.
8. Metodologija i kriterijumi iz stava 7 ovog člana posebno uključuju rizike koji nastaju u offshore mrežama za obnovljivu energiju i projekti koji, iako imaju niske kapitalne troškove, imaju značajni operativni rashod.
9. Prilikom izrade Metodologije i kriterijuma istava 7 ovog člana, Agencija uzima u obzir smjernice o dobrim praksama za tretman investicionih zahtjeva koji uključuju i zahtjeve za alokaciju troškova sa prekograničnim uticajem koje donosi ACER.
10. U slučaju da mjere iz ovog člana nisu dovoljne da obezbijede blagovremenu primjenu projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, primjenjivaće se smjernice o podsticajima koje donosi Evropska komisija.

Troškovi i koristi

Član 42

1. Metodologija za sektorsku harmonizovanu analizu troškova i koristi energetskog sistema, koju su usvojili ENTSO za električnu energiju i ENTSO za gas primjenjivaće se za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji spadaju u kategorije iz tačke (1)(a), (b), (d) i (f) i tački (3) stav 1 člana 18. ovog zakona.
2. Za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji spadaju u kategorije energetske infrastrukture iz tačke (1)(c) i (e) i tački (2), (4) and (5) stav 1 člana 18. ovog zakona primjenjivaće se metodologija Komisije.
3. Agencija, u saradnji sa regulatornim organima, unutar Regulatornog odbora Energetske zajednice, učestvuje u utvrdjivanju i objavljivanju niza pokazatelja i odgovarajućih referentnih vrijednosti u svrhu poređenja jediničnih investicionih troškova za uporedive infrastrukturne projekte za svaku od kategorija obuhvaćenih članom 18. ovog zakona.

4. Nosilac projekta dužan je da dostavi tražene podatke Agenciji i Regulatornom odboru Energetske zajednice. Nosilac projekta može koristiti referentne vrijednosti koje je objavio Regulatorni odbor Energetske zajednice za analize troškova i koristi specifične za projekte.

5. Agencija, gdje je to moguće u kontekstu regionalne saradnje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti, zajedno sa drugim regulatornim tijelima, provjerava dosljednu primjenu kriterijuma i metodologije za analizu troškova i koristi i procjenjuje njihov prekogranični značaj.

6. Agencija, u saradnji sa nadležnim regulatornim tijelima, na zahtjev dostavlja procjene iz stava 5 ovog člana nadležnoj grupi.

Investicije sa prekograničnim uticajima i alokacijom troškova

Član 43

1. Opravdani investicioni troškovi, koji ne uključuju troškove održavanja, a koji su povezani sa projektom od interesa za Energetsku zajednicu ili projektom od uzajamnog interesa iz oblasti energetske infrastrukture iz člana 18 ovog zakona, a koji se odnose na dio projekta na teritoriji Crne Gore, biće pokriveni od strane korisnika sistema kroz tarife za korišćenje sistema u Crnoj Gori, u dijelu u kojem nisu pokriveni naknadama za upravljanje zagušenjima ili drugim naknadama.

2. Troškovi iz stava 1 ovog člana, koji se odnose na ugovorne strane i/ili države članice, biće pokriveni od strane relevantnih operatora prenosnih sistema ili nosilaca projekata prenosne infrastrukture ugovornih strana i/ili država članica EU, kojima projekat obezbeđuje neto pozitivan efekat.

3. Troškovi iz stava 2 ovog člana, u mjeri u kojoj nisu pokriveni naknadama za zagušenje ili drugim naknadama, snose korisnici sistema kroz tarife za pristup sistemu u Crnoj Gori, u dijelu koji pripada Crnoj Gori.

4. Odredbe iz ovog člana primjenjuju se na projekte od interesa za Energetsku zajednicu ili projekte od uzajamnog interesa, pod uslovom da najmanje jedan nosilac projekta zatraži od relevantnih nacionalnih vlasti njihovu primjenu za

troškove projekta.

5. Kada projekat ima više nosilaca projekta, relevantna nacionalna regulatorna tijela će bez odlaganja zatražiti od svih nosilaca projekta da zajednički podnesu zahtjev za ulaganje u skladu sa stavom 4 ovog člana.

6. Ako projekat od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekat od uzajamnog interesa ublažava negativne spoljašnje uticaje, poput nezelenih tokova, i taj projekat se implementira u Crnoj Gori kao zemlji koja je izvor negativnih eksternalija, takvo ublažavanje se neće smatrati prekograničnom koristi i stoga neće biti osnova za raspodelu troškova prema TSO-u koji je pogođen tim negativnim eksternalijama.

Zahtjev za raspodelu troškova

Član 44

1. Za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa, nosilac projekta je obavezan da najmanje jednom godišnje do puštanja projekta u rad obavijesti Agenciju i druge nadležne nacionalne regulatore o napretku projekta, identifikaciji troškova i uticajima povezanim s njim.

2. Čim takav PECE ili PMI projekat dostigne dovoljan stepen zrelosti i procijeni se da će biti spreman za početak faze izgradnje u narednih 36 mjeseci, nosilac projekta, nakon konsultacija sa operatorima prenosnog sistema iz ugovornih strana i/ili država članica koje ostvaruju značajan neto pozitivan uticaj od njega, podnose zahtjev za investiciju.

(3) Taj zahtjev za investiciju uključuje zahtjev za prekograničnu raspodelu troškova i podnosi se Agenciji i svim drugim nadležnim nacionalnim regulatorima, uz sljedeću prateću dokumentaciju:

1) ažuriranu analizu troškova i koristi koja je specifična za projekat i izrađena u skladu s metodologijom definisanom u članu 39 ovog zakona. Analiza mora uzeti u obzir koristi koje projekat donosi izvan granica ugovornih strana i/ili država članica EU na čijoj se teritoriji projekat nalazi. Pri tome se obavezno koriste najmanje zajednički scenariji koje su razvili ENTSO-E ili ENTSO-G za planiranje razvoja mreže. Ako se koriste dodatni scenariji, oni moraju biti usklađeni s

energetskim i klimatskim ciljevima Energetske zajednice za 2030. godinu, kao i ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine.

2) poslovni plan koji procjenjuje finansijsku održivost projekta, uključujući odabrano rješenje za finansiranje, a za PEI ili PMI iz kategorije energetske infrastrukture iz tačke (3) stava 1 člana 18 ovog zakona, rezultate tržišnog testiranja;

3) kada se nosioci projekta slože, obrazloženi prijedlog za prekograničnu raspodjelu troškova.

(4) Kada projekat vodi više nosilaca, oni su obavezni da zajednički podnesu zahtjev za investiciju.

(5) Agencija je obavezna da, po prijemu, bez odlaganja dostavi kopiju svakog zahtjeva za raspodjelu troškova Regulatornom odboru Energetskoj zajednici i Sekretarijatu Energetske zajednice radi informisanja.

(6) Agencija je dužna da čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Odluka Agencije o raspodjeli troškova

Član 45

1. Agencija je obavezna da sarađuje s drugim nacionalnim regulatorima kako bi donijela zajedničku koordinisanu odluku o raspodjeli efikasno nastalih investicionih troškova koje će snositi svaki operator sistema za projekat, kao i njihovom uključivanju u tarife, nakon konsultacija s nosiocima projekta.

2. Zajednička odluka iz stava 1 ovog člana donosi se u roku od šest mjeseci od kada posljednji od relevantnih nacionalnih regulatora primi zahtjev za raspodjelu troškova.

3. Ukoliko zajednička analiza Agencije i drugih relevantnih regulatora zaključí da projekat ili dio projekta ne pruža značajan neto benefit u bilo kojoj ugovornoj strani i/ili državi članici EU, donosi se odluka o odbijanju zahtjeva za investiciju, u cijelosti ili djelimično.

4. Pri raspodjeli troškova, Agencija u saradnji s drugim relevantnim regulatorima uzima u obzir stvarne ili procijenjene:

- 1) prihode od zagušenja ili druge naknade;
- 2) prihode iz kompenzacionog mehanizma između operatora sistema za prenos, uspostavljenog u skladu sa zakonom koji uređuje obavljanje energetske djelatnosti.

5. Raspodjela troškova sa prekograničnim uticajem uzima u obzir ekonomske, socijalne i ekološke troškove i koristi projekata u ugovornim stranama i/ili državama članicama EU, kao i potrebu za osiguravanjem stabilnog finansijskog okvira za razvoj PEI i PMI, uz minimizaciju potrebe za finansijskom podrškom.

6. Pri raspodjeli troškova sa prekograničnim uticajem, Agencija u saradnji s drugim relevantnim nacionalnim regulatorima, nakon konsultacija sa odgovarajućim OPS-ovima, nastoji postići međusobni dogovor zasnovan, ali ne ograničen, na informacijama iz tačaka (1) i (2) stava 3 člana 41 ovog zakona.

7. Njihova procjena uzima u obzir sve relevantne zajedničke scenarije uspostavljene za planiranje razvoja mreže koje razvijaju ENTSO-E ili ENTSO-G, kao i druge scenarije za planiranje razvoja mreže, omogućavajući robusnu analizu doprinosa PEI-a Energetskoj zajednici i PMI-a energetskoj politici EU u vezi sa dekarbonizacijom, integracijom tržišta, konkurencijom, održivošću i sigurnošću snabdijevanja. Kada se koriste dodatni scenariji, oni moraju biti u skladu s energetskim i klimatskim ciljevima Energetske zajednice za 2030. godinu i klimatskim ciljem neutralnosti do 2050. godine.

8. Prilikom izrade zajedničke odluke iz stava 1 ovog člana, Agencija uzima u obzir smjernice o dobrim praksama za tretman investicionih zahtjeva koji uključuju i zahtjeve za alokaciju troškova sa prekograničnim uticajem koje donosi ACER.

9. Agencija u saradnji s drugim relevantnim nacionalnim regulatorima bez odlaganja obavještava Energetski regulatorni odbor i Sekretarijat Energetske zajednice o odluci o raspodjeli troškova zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi s tom odlukom.

10. Odluka o raspodjeli troškova sadrži detaljna obrazloženja za raspodjelu troškova između ugovornih strana, uključujući sljedeće:

- 1) procjenu uticaja na svaku od uključenih ugovornih strana i/ili država članica EU, uključujući uticaj na mrežne tarife;

- 2) procjenu poslovnog plana iz tačke (2) stava 3 člana 23 ovog zakona;
- 3) regionalne ili šire koristi za Energetsku zajednicu i/ili EU, kao što su sigurnost snabdijevanja, fleksibilnost sistema, solidarnost ili inovacije koje bi projekat mogao generisati;
- 4) rezultate konsultacija sa relevantnim nositeljima projekta.

11. Agencija je obavezna da objavi odluku o raspodjeli troškova na svojoj web stranici.

Uključivanje investicionih troškova u tarife

Član 46

1. Agencija uključuje relevantne opravdane investicione troškove u tarife, kako je definisano u preporukama koje je usvojio Energetski regulatorni odbor za dobre prakse u tretmanu investicionih zahtjeva za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, odnosno ACER za projekat od uzajamnog interesa, u skladu s raspodjelom investicionih troškova koje snosi svaki operator sistema za projekat.
2. Za projekte na teritoriji Crne Gore, Agencija procjenjuje, gdje je to primjenjivo, da li bi moglo doći do problema priuštivosti zbog uključivanja investicionih troškova u tarife.
3. Na osnovu prekogranične raspodjele troškova iz člana 24 ovog zakona, Agencija uzima u obzir stvarne troškove nastale od strane operatora prenosnog sistema ili drugog nositelja projekta kao rezultat investicija prilikom utvrđivanja ili odobravanja tarifa, ukoliko ti troškovi odgovaraju troškovima efikasnog i strukturno uporedivog operatera.
4. Agencija uzima u obzir troškove iz ovog člana prilikom utvrđuje tarifa za korišćenje sistema u skladu sa zakonom koji uređuje obavljanje energetske djelatnosti.
5. Agencija utvrđuje kako se troškovi prekograničnih projekata, uključujući troškove koji pripadaju Crnoj Gori tokom prekogranične distribucije, odražavaju u mrežnim tarifama, čak i u slučajevima kada Energetski

regulatorni odbor ili ACER donose odluku o raspodjeli troškova, uzimajući u obzir te odluke.

Odluka o raspodjeli troškova od strane Energetskog regulatornog odbora ili ACER-a

Član 47

1. U slučaju da Agencija i drugi relevantni nacionalni regulatori ne postignu sporazum o investicionom zahtjevu u roku od šest mjeseci od dana kada je zahtjev primio posljednji od relevantnih nacionalnih regulatora, Agencija bez odlaganja obavještava Energetski regulatorni odbor, Sekretarijat Energetske zajednice i ACER za projekat od interesa za Energetsku zajednicu i projekat od uzajamnog interesa.
2. Agencija zajedno s drugim relevantnim nacionalnim regulatorima može takođe zajednički podnijeti zahtjev za odluku o projektu od interesa za Energetsku zajednicu Energetskom regulatornom odboru ili zahtjev za odluku o projektu od uzajamnog interesa ACER-u .
3. Agencija i nositelji projekta su obavezni da sarađuju s Energetskim regulatornim odborom i ACER-om na njihov zahtjev kako bi pomogli u donošenju odluke.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 48

1. Uputstvo o procedurama iz člana 32 ovog zakona donijeće se najkasnije do 25. oktobra 2025.
2. Agencija je dužna da metodologiju i kriterijume iz člana 38 ovog zakona objavi u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

3. Ostali podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rješavanje sporova na miran način

Član 49

Crna Gora, jedna ili više ugovornih strana i jedna ili više država članica nastojeće da sporove rješavaju usaglašavanjem, posredovanjem ili na drugi miran način, uključujući sudsko rješavanje i arbitražu.

Stupanje na stagu

Član 50

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore („Službeni list CG“, broj 1/07), kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Crna Gora kao članica Energetske zajednice i kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, ima obavezu usaglašavanja zakonodavstva sa propisima Evropske unije u dijelu koji se odnosi na pitanja iz oblasti energetike. Jedna od tih obaveza je transponovanje Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za trans-evropsku energetska infrastrukturu kojom je ukinuta ranija Regulativa (EU) 347/2013 iz 2013. godine. Naime, Regulativa (EU) 2022/869 prilagođena na nivou Energetske zajednice, kao i odluka o obavezi njenog transponovanja i implementacije, donijeta je na sastanku Savjeta ministara Energetske zajednice u decembru 2023. godine. Crna Gora ima zakonsku obavezu da transponuje i implementira Regulativu do 31. decembra 2024. godine.

III USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Nacrt Zakona o prekograničnim energetska infrastrukturnim projektima usaglašen je sa Regulativom (EU) 2022/869 Evropskog parlamenta i Savjeta od 30. maja 2022. godine.

IV OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 propisuje se da se ovim zakonom uređuju postupak, uslovi i način realizacije prekograničnih energetska infrastrukturnih projekata od posebnog

značaja za Crnu Goru, prekogranična raspodjela troškova i podsticaji koji se dodjeljuju za ove projekte, kao i druga pitanja od značaja za njihovu realizaciju. Projekti od posebnog značaja za Crnu Goru jesu projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za energetske zajednice i/ili na Listi projekata od uzajamnog interesa.

Članom 2 definisana je rodna ravnopravnost u smislu korišćenih izraza.

Članom 3 propisuje se definisanje izraza koji se koriste u ovom zakonu.

Članom 4 propisana je dužnost saradnje prilikom realizacije projekata od zajedničkog interesa za Energetske zajednice i projekata od uzajamnog interesa.

Članom 5 propisuje se načelo savjesnosti i poštenja.

Članom 6 propisuje se načelo pune pažnje.

Članom 7 propisuje se dužnost ispunjenja preuzetih obaveza.

Članom 8 propisana je zabrana prouzrokovanja štete, odnosno da je Crna Gora dužna da se uzdrži od postupka kojim se može drugom prouzrokovati šteta.

Članom 9 propisuje se da projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za Energetske zajednice i/ili Listi projekata od uzajamnog interesa se smatraju projektima od javnog interesa, odnosno mogu se smatrati projektima koji imaju preovlađujući javni interes iz perspektive energetske politike i zaštite životne sredine.

Članom 10 propisuje se načelo efikasnosti, tj. svi postupci koji se sprovode u skladu sa odredbama zakona smatraju se hitnim i svi nadležni organi, uključujući i nosioca projekta, dužni su da bez odlaganja izdaju akte iz svoje nadležnosti. Takođe, o predlogu za eksproprijaciju, organ uprave nadležan za poslove katastra rješava po pravilima skraćenog upravnog postupka.

Članom 11 propisana je primjena pravila ovog zakona na druge projekte, tj. projekte koji se nalaze na Jedinствenoj listi prioriteta infrastrukturnih projekata i druge strateške energetske projekte koje utvrđuje Vlada Crne Gore.

Članom 12 propisuju se izuzeci od primjene ovog Zakona.

Članom 13 definisana je primjena drugih propisa.

Članom 14 propisana je dužnost predlaganja članova Grupa koju osniva Energetska zajednica za izbor projekata od interesa za Energetsku zajednicu, kao i učestvovanje na saslušanjima, konsultacijama i drugim sastancima koje organizuje Grupa Evropske unije za izbor projekata od uzajamnog interesa.

Članom 15 propisano je da pojedinačni prijedlog za projekat mora biti odobren od strane Vlade Crne Gore, na prijedlog organa državne uprave nadležnog za poslove energetike.

Članom 16 propisano je da ovi projekti moraju biti uključeni u desetogodišnji plan razvoja mreže i da će imati najveći mogući prioritet u okviru svakog od tih planova.

Članom 17 propisane su prioritetne interkonekcije energetske infrastrukture, koridori i oblasti, kao i obaveza organa državne uprave nadležnog za poslove energetike da donese Pravilnik, ili drugi podzakonski akt, kojim se bliže definišu prioritetne kategorije transevropske energetske infrastrukture.

Članom 18 definisane su kategorije energetske infrastrukture, kao i obaveza organa državne uprave nadležnog za poslove energetike da donese Pravilnik, ili drugi podzakonski akt, kojim se bliže definišu kategorije i uslovi u vezi sa kategorijama energetske infrastrukture.

Članom 19 propisano je osnivanje Savjeta za energetske projekte radi sprovođenja odredbi ovog zakona i kordinacije postupaka u vezi sa njegovom primjenom.

Članom 20 propisan je sastav Savjeta za energetske projekte, a čine ga predsjednik i šest članova.

Članom 21 propisano je da Savjet za energetske projekte može, radi stručnosti i efikasnosti, osnivati radne grupe i angažovati eksperte za konkretne projekte.

Članom 22 definisan je način odlučivanja u Savjetu za energetske projekte.

Članom 23 propisuje se da Savjet za energetske projekte donosi Poslovnik o radu, a da se na neuređena pitanja primjenjuje Poslovnik o radu Vlade Crne Gore.

Članom 24 propisane su taksativno nadležnosti Savjeta za energetske projekte.

Članom 25 definisano je da Savjet za energetske projekte može delegirati dio svojih nadležnosti državnom organu nadležnom za poslove energetike ili drugom nadležnom organu dva slučaja.

Članom 26 propisano je da je Savjet za energetske projekte, preko Ministarstva energetike, jedini kontakt nosiocima projekta u postupku donošenja odluke, osim ako svoja ovlašćenja ne prenese na drugi državni organ.

Članom 27 definisane su taksativno dužnosti nosioca projekta.

Članom 28 propisano je da, u slučaju da organi Energetske zajednice imenuju koordinatora za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, Agencija, drugi nadležni organi, organi lokalne samouprave, nosioci projekta, uključujući i druga zainteresovana lica, dužni su da sarađuju sa koordinatorima.

Članom 29 definisano je da se postupak donošenja dozvola sastoji od prethodne procedure i glavne procedure kome prethodi procedura prije postupka donošenja dozvola.

Članom 30 definisana je Procedura prije postupka donošenja dozvola.

Članom 31 propisana je prethodna procedura.

Članom 32 definisana je glavna procedura.

Članom 33 propisani su rokovi u vezi sa postupkom donošenja dozvola.

Članom 34 propisana je dužnost Savjeta za energetske projekte da, u postupku donošenja dozvola, uzme u obzir sve važeće relevantne studije, dozvole ili odobrenja izdata za projekte, te neće tražiti ponavljanje pribavljenih studija, dozvola ili odobrenja.

Članom 35 propisuje se da će se Uputstvom o procedurama definisati postupak donošenja dozvola, sudjelovanje javnosti, praćenje i realizaciju projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, način saradnje Savjeta sa drugim nadležnim organima, nadležnim organima ugovornih strana i država članica, kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, i ostala pitanja od značaja za realizaciju postupka donošenja dozvola. Takođe, navedeno Uputstvo biće prevedeno i na engleskom jeziku, a samo izuzetno, na drugim jezicima ugovornih strana ili država članica.

Članom 36 propisano je da nosilac projekta izrađuje plan implementacije projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Članom 37 propisano je praćenje projekata, odnosno dužnost nosioca projekta da Savjetu dostavi godišnji izvještaj za svaki pojedinačni projekat.

Članom 38 propisane su mjere u slučaju kašnjenja realizacije projekta.

Članom 39 propisano je da projekat gubi sva prava i obaveze u vezi sa statusom projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekta od uzajamnog interesa u slučaju uklanjanja sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Članom 40 propisano je da projekti od interesa za Energetsku zajednicu i projekti od uzajamnog interesa koji se realizuju na teritoriji Crne Gore i jedne ili više ugovornih strana i/ ili država članica podliježu obaveznoj javnoj raspravi, uz osiguranje transparentnosti, informisanja i učešća zainteresovane javnosti u svim fazama njihove pripreme, odobravanja i realizacije.

Članom 41 definisani su podsticaji za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekti od uzajamnog interesa.

Članom 42 propisani su troškovi i koristi u vezi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekti od uzajamnog interesa.

Članom 43 propisuje se da se troškovi projekata od zajedničkog interesa ili projekata od uzajamnog interesa, koji imaju prekogranične efekte, dijele između korisnika sistema u svim državama koje imaju koristi od tih projekata, uzimajući u obzir njihov udio u ukupnim koristima.

Članom 44 propisuje se obaveza nosiocu projekta od interesa za Energetsku zajednicu da redovno izvještava o napretku projekta i da, kada projekat dostigne određenu zrelost, podnese zahtjev za investiciju koji uključuje i zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova, uz obaveznu prateću dokumentaciju.

Članom 45 se propisuje da Agencija, u saradnji sa drugim regulatorima, donosi odluku o raspodjeli troškova za projekte koji utiču na više država, uzimajući u obzir različite faktore kao što su koristi i troškovi za sve uključene strane, regionalne ciljeve i smjernice regulatornih tijela, te obavještava o svojoj odluci nadležne institucije.

Članom 46 propisuje se način na koji se investicijski troškovi, posebno oni koji se odnose na projekte koji povezuju energetske sisteme različitih država, uključuju u cijene koje krajnji potrošači plaćaju za električnu energiju (tarife).

Članom 47 propisuje se mehanizam za rješavanje sporova između nacionalnih regulatora u vezi s raspodjelom troškova za projekte od zajedničkog interesa.

Članom 48 definiše se rok za donošenje podzakonskih akata.

Članom 49 propisuje se da će Crna Gora, jedna ili više ugovorna strana i jedna ili više država članica nastojati da sporove rješavaju usaglašavanjem, posredovanjem ili na drugi miran način, uključujući sudsko rješavanje i arbitražu.

Članom 50 propisano je stupanje na snagu Zakona.

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.